

GLOBALT FOKUS

ET STYRKET FÆLLES FUNDAMENT

MÅLSÆTNINGER PÅ DEMOKRATI OG MENNESKERETTIGHEDER FOR FÆLLES OM VERDEN:
DANMARKS UDVIKLINGSPOLITISKE OG HUMANITÆRE STRATEGI

MÅLSÆTNINGER PÅ DEMOKRATI OG MENNESKERETTIGHEDER FOR FÆLLES OM VERDEN: DANMARKS UDVIKLINGSPOLITISKE OG HUMANITÆRE STRATEGI

Dette dokument er udviklet som et supplement til Fælles om Verden: Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi fra 2021. Med udgangspunkt i en samskabende proces med sektoren opstiller dokumentet konkrete målsætninger for, hvordan Danmark bør arbejde med demokrati og menneskerettigheder.

Det er målrettet mod beslutningstagere, implementerende parter og andre aktører i dansk udviklingssamarbejde som vejledende målsætninger for deres arbejde i løbet af strategiperioden. Som facilitator for denne proces, opfordrer Globalt Fokus også danske beslutningstagere til at erklære sig enige i, at anvende og finansiere målsætningerne samt at stå til ansvar over for disse.

BAGGRUND

Fælles om Verden: Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi sætter vigtige visioner for tre hovedområder: 1. Demokrati og menneskerettigheder, 2. Skrøbelighed, konflikter og kriser og 3. Klima, natur og miljø. De to sidstnævnte tematiske områder har hver især fire klare målsætninger og omkring 30 delmålsætninger oplistet i strategien, som specificerede, hvordan Danmark ville arbejde for at skabe forandring på hver af de områder. Ikke desto mindre var der ingen målsætninger og delmålsætninger oplistet under demokrati og menneskerettigheder, hvilket resulterede i, at dansk civilsamfund gik i spidsen for at definere disse i dette dokument.

FORMÅL

Da demokrati og menneskerettigheder er beskrevet som fundamentet i strategien, vil en specificering af, hvordan man opnår disse, gøre alle relevante parter bedre i stand til at arbejde for de forandringer, der er udstukket i strategien. Gennem en række workshops har aktører fra den danske udviklingssektor udviklet målsætninger og delmålsætninger for demokrati og menneskerettigheder for at understrege vigtigheden af selvstændige ambitioner på dette område. Ligeledes, for at demokrati og menneskerettigheder reelt kan være fundamentet i strategien, skal synergier til de to andre tematiske områder 2. Skrøbelighed, konflikter og kriser og 3. Klima, natur og miljø styrkes, hvorfor dette også er adresseret i dokumentet.

MÅLGRUPPE OG ANVENDELSE

Dette dokument henvender sig til beslutningstagere og implementerende parter og andre aktører i dansk udviklingssamarbejde. Intentionen er, at det skal anvendes som målsætninger for, hvordan man udvikler, styrer og tilpasser politikker og programmer vedrørende demokrati og menneskerettigheder i dansk udviklingssamarbejde. Dokumentet opstiller delmålsætninger, som på nogle områder allerede følges og på nogle områder ikke gør, og præsenterer således et sæt tilgange til at vejlede det eksisterende og nye arbejde vedrørende demokrati og menneskerettigheder.

PROCESSEN BAG DOKUMENTET

Flere end 120 deltagere tog del i de fire workshops for i fællesskab at udvikle indholdet af dette dokument. Workshoprækken var åbne for alle i sektoren, med høj deltagelse fra dansk civilsamfund, hvilket skabte vigtig legitimitet og engagement i arbejdet. I alle fire workshops gav talere fra det globale syd vigtige input og inspirerende råd, som bidrog til udviklingen af målsætningerne.

MÅLSÆTNING 1

DANMARK SKAL

Arbejde for at styrke menneskerettigheder, god regeringsførelse og individers deltagelse i programmer, beslutningsprocesser og internationale indsatser.

DANMARK VIL

- Prioritere at bruge den politiske dialog i både multi- og bilaterale partnerskaber til at fremme **god regeringsførelse og adressere menneskerettighedskrænkelser for at sikre at grundlæggende frihedsrettigheder respekteres, beskyttes og opfyldes**. Dette inkluderer Danmarks kandidatur til FN's Sikkerhedsråd.
- Fremme **demokratiske processer og infrastrukturer i multilaterale organisationer og samarbejder** med fokus på gennemsigtighed, ansvarlighed samt fuld, lige og meningsfuld civilsamfundsdeltagelse.
- Støtte **de nationale menneskerettighedsinstitutioners uafhængighed og rolle som effektive mekanismer for beskyttelse og fremme af menneskerettigheder**, herunder ved at sikre deres overholdelse af Paris-princippet, deres mulighed for at holde stater ansvarlige samt at søge og opnå kompensation og erstatning for dem, hvis rettigheder er blevet krænket.
- **Styrke individers muligheder for at få indflydelse på beslutninger, der påvirker deres liv**, ved at fremme et gunstigt demokratisk miljø med fokus på individers rettigheder. Det indebærer især opmærksomhed på at støtte kvinder, LGBTIQ+ personer, racediskriminerede grupper, oprindelige folk, personer med handicap, børn, unge, religiøse minoriteter, internt fordrevne, flygtninge, migranter og andre i særlig risiko for udsathed, forfølgelse og diskrimination.
- Styrke **deltagelsen i beslutningsprocesser såvel som demokratiske processer for grupper, som oplever flere lag af og intersektionelle former for diskrimination**. Det indebærer, at lokale aktører og civilsamfundsrepræsentanter fra det globale syd inddrages i dansk udviklingssamarbejde og internationale processer som f.eks. FN's Generalforsamling, FN's Klimakonference (COP) og Menneskerettighedsrådet. Dette kan gøres ved at tildele pladser til civilsamfundsrepræsentanter i både online og offline FN-forhandlinger og ved at opfordre andre medlemslande til at gøre det samme samt meningsfuldt at inkludere civilsamfundet før, under og efter møder.
- Fremme **kvinder og pigers fulde, lige og meningsfulde deltagelse, indflydelse og repræsentation** i beslutningsprocesser såvel som demokratiske processer.
- Fremme retten til deltagelse, ytringsfrihed, foreningsfrihed, forsamlingsfrihed, frie medier og adgang til information for at sikre frie vilkår ved **valg og andre nationale demokratiske processer og infrastrukturer**.
- Sikre, at **menneskerettigheder i det digitale rum respekteres, beskyttes og opfyldes**, herunder retten til privatliv, ytringsfrihed, anti-diskrimination, foreningsfrihed, adgang til information og frihed fra chikane. Det indebærer især opmærksomhed på at bekæmpe online diskrimination af visse grupper såsom kvinder, LGBTIQ+ personer, racediskriminerede grupper, oprindelige folk, personer med handicap, børn, unge, religiøse minoriteter, internt fordrevne, flygtninge, migranter og andre i særlig risiko for udsathed, forfølgelse og diskrimination.
- Sikre **virksomheders respekt for menneskerettigheder og miljø** gennem hele værdikæden. Dette inkluderer at arbejde hen imod ambitiøs due diligence lovgivning og politik på menneskerettigheds- og miljøområdet, herunder at sikre information om og adgang til retfærdig behandling i retssystemet samt sikre, at virksomheder holdes ansvarlige for alvorlige krænkelser og miljøskader på nationalt, regionalt og globalt niveau i overensstemmelse med FN's Retningslinjer for Menneskerettigheder og Erhverv og OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder.
- Arbejde aktivt for og støtte initiativer for **politiske og juridiske reformer såvel som effektiv forebyggelse, beskyttelse og ansvarlighed for de alvorligste menneskerettighedskrænkelser**, herunder tortur og anden grusom, umenneskelig og nedværdigende behandling eller straf.
- Fremme **effektive processer og mekanismer**, der bidrager til at sikre at stater, virksomheder og individer holdes ansvarlige for krænkelser af grundlæggende menneskerettigheder.
- Sikre ansvarlighed for den samlede danske udviklingsbistand som rapporteres til OECD DAC ved at udarbejde en **handlingsplan for menneskerettigheder og demokrati** samt invitere nøgleinteressenter, herunder civilsamfundet i Danmark og fra det globale syd, med det formål at holde Danmark ansvarlig for sine forpligtelser.
- **Lytte til individer, der er direkte berørte af eller lever i lande, der modtager dansk udviklingsbistand**, især med opmærksomhed på individer i særlig risiko for udsathed, forfølgelse og diskrimination. Investere i lokale forskningsnetværk og ressourcer samt sørge for, at lokal forskning bidrager til dansk politik og programmer med henblik på at ændre den skæve magtbalance.

MÅLSÆTNING 2

DANMARK SKAL

Fremme global kønsligestilling ved at støtte løsninger ledet af lokale aktører i det globale syd, bekæmpe intersektionelle former for undertrykkelse og implementere en feministisk udenrigs- og udviklingspolitik.

DANMARK VIL

- Udvide deres tilgang til at **fremme kønsligestilling gennem udenrigspolitikken, udviklingspolitikken og andre internationale indsatser**. Det omfatter aktivt at støtte og fremme bæredygtige og feministiske løsninger på de globale klima-, sundheds- og økonomiske kriser.
- **Operationalisere Leave No One Behind** ved at anvende en intersektionel tilgang i alle programmer og indsatser med det formål at anerkende forskellige grupper i særlig risiko for udsathed, forfølgelse og de flere lag af diskrimination, de oplever.
- Sikre, at **hverken udenrigspolitik eller indsatser i udviklingssamarbejde er kontraproduktive for arbejdet med Leave No One Behind**, især med opmærksomhed på kvinder, LGBTIQ+ personer, racediskriminerede grupper, oprindelige folk, personer med handicap, børn, unge, religiøse minoriteter, internt fordrevne, flygtninge, migranter og andre i særlig risiko for udsathed, forfølgelse og diskrimination.
- Fremme **kvinders og pigers økonomiske muligheder og selvbestemmelse, socioøkonomiske retfærdighed, seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder og deres fulde, lige og meningsfulde demokratiske deltagelse**.
- Benytte sin internationale position til at **forstærke stemmer fra grupper i særlig risiko, som udsættes for chikane, vold, forfølgelse og flere lag af diskrimination**, og anvende forskellige muligheder til at skabe forandring og fremme disse gruppers lederskab, herunder ved at understøtte menneskerettighedsforkæmperes rolle og deltagelse i lokale og internationale fora.
- Etablere en pulje med det formål at støtte og styrke **lokalt forankrede feministiske, kvindeledede og LGBTIQ+ ledede civilsamfundsaktører og bevægelser** samt benytte sin globale position og netværk til at advokere for en væsentlig stigning i global finansiering til disse grupper.
- Arbejde aktivt for politiske og juridiske forandringer såvel som investere i bæredygtig forebyggelse, beskyttelse, retsforfølgelse samt information om og adgang til retfærdig behandling i retssystemet i forhold til **alle former for seksuel og kønsbaseret vold**.

Det indebærer skadelig praksis, tortur og anden grusom, umenneskelig og nedværdigende behandling eller straf samt økonomisk og digital vold. Desuden omfatter det at være en stærk fortaler for ratificering af Istanbulkonventionen og bruge internationale muligheder for at løfte dette samt at promovere 'Call to Action on gender-based violence in emergencies'.

- Støtte organisationer, der arbejder for at **udrydde kønsstereotyper og ændre normer**, der fastholder og normaliserer ulighed, diskrimination samt seksuel og kønsbaseret vold. Dette kan gøres ved at støtte lokale kvinder, LGBTIQ+ personer og feministiske civilsamfundsaktører samt facilitere dialog i lokalsamfund, engagere mænd i indsatsen og uddanne fagfolk inden for rets-, sundheds- og uddannelses-systemet.
- Sikre, at alle politikker og programmer bygger på **magt- og kønsanalyser**, der omsættes til målbare og tidsbestemte målsætninger og indikatorer med det formål at opnå ligestilling mellem kønnene.
- Stå i spidsen for at **fremme seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRSR) globalt** med særligt fokus på områder som abort, seksualundervisning (CSE) og LGBTIQ+ rettigheder, der konstant udfordres af stærk modstand. Dette kan gøres ved at presse på for fremskridt inden for seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder gennem bilaterale partnerskaber og ved at styrke arbejdet med SRSR på græsrodsniveau, hvor lokale organisationer i det globale syd leder arbejdet, samt ved at være en stærk fortaler for, at SRSR ikke kan adskilles fra menneskerettigheder og kønsligestilling.

MÅLSÆTNING 3

DANMARK SKAL

Støtte et frit, mangfoldigt, inkluderende og modstandsdygtigt civilsamfund og aktivt fremme et gunstigt miljø for civilsamfundet, ligeværdige partnerskaber og lokalt lederskab i det globale syd for at sikre varig forandring.

DANMARK VIL

- Spille en ledende rolle i at **advokere for styrkelsen af civilsamfund** på globalt niveau. Civilsamfundet spiller en afgørende rolle for implementeringen af udviklingspolitisk strategi, hvorfor andelen af udviklingsbistand til civilsamfundet bør øges fra 17 procent til 25 procent. Dette vil også styrke positionen som global frontløber for at fremme civilsamfundets råderum, herunder at sikre retten til ytringsfrihed, foreningsfrihed og forsamlingsfrihed samt civilsamfundsaktørers stemmer og deltagelse i lokale, nationale og multilaterale fora.
 - Beskytte **demokrati- og menneskerettighedsforkæmpere i deres hjemlande og i eksil**. Det omfatter, men er ikke begrænset til, kunstnere, journalister, politiske modstandere, advokater og aktører i retssystemet, aktivister, demonstranter, studerende og fagforeningsaktivister. Der bør være med særlig opmærksomhed på kvinder og piger og andre demokrati- og menneskerettighedsforkæmpere, som oplever flere lag af og intersektionelle former for diskrimination. Det kan blandt andet gøres ved at fortsætte støtten til danske aktørers civilsamfundspartnere i fare bl.a via puljer og støttemekanismer, der er fleksible, agile, uden geografiske begrænsninger og designet til de lokale behov.
 - Engagere **duty bearers til mere aktivt at inkludere alle individer i deltagende beslutningsprocesser**, især med opmærksomhed på kvinder, LGBTQ+ personer, racediskriminerede grupper, oprindelige folk, personer med handicap, børn, unge, religiøse minoriteter, internt fordrevne, flygtninge, migranter og andre i særlig risiko for udsathed, forfølgelse og diskrimination.
 - Facilitere inklusionen af **lokale civilsamfundsaktører fra det globale syd** i bilateralt og multilateralt samarbejde og forstærk deres stemme heri. Fremme muligheder for lokale organisationers indflydelse på nationale og internationale politiske processer.
 - Støtte og fremme **organisationer ledet af forskellige grupper i særlig risiko for udsathed, forfølgelse og diskrimination** i at sikre, at deres egen stemme bliver hørt, så deres perspektiver og mål integreres på alle niveauer af beslutningstagning.
- Støtte **initiativer, der udvikler civilsamfundets organisatoriske modstandskraft og kapacitet** gennem gensidig erfaringsudveksling og transformativ uddannelse.
 - Arbejde for et **mangfoldigt civilsamfund globalt**, der inkluderer grupper i særlig risiko for udsathed og forfølgelse, og som oplever flere lag af og intersektionelle former for diskrimination. Det er med til at sikre, at civilsamfundsaktører er i stand til at engagere sig i arbejde og indsatser, der fremmer demokrati og menneskerettigheder og reducerer fattigdom på tværs af en bred vifte af temaer, partnerskaber og geografiske områder.
 - Fremme det **uformelle og formelle lederskab** for lokale civilsamfundsaktører i det globale syd og facilitere, at danske civilsamfundsorganisationer er i stand til at opnå dette gennem deres partnerskaber. Det indebærer at arbejde for lokalt lederskab på tværs af dansk udviklingsbistand og partnerskaber.
 - Sikre en **regulativ ramme, der understøtter civilsamfundets nye måder at arbejde på** med henblik på at facilitere, at dansk civilsamfund kan indgå i bæredygtige nationale og internationale partnerskaber samt netværk med både formelt og uformelt organiserede civilsamfundsaktører og bevægelser. Dette omfatter at sikre, at dansk udviklingsbistand støtter op om og er tilstrækkelig risikovillig til at muliggøre dansk støtte til disse partnerskaber.
 - Gøre det muligt for **danske civilsamfundsorganisationer at anvende fleksible finansieringsmodaliteter** til at fremme et mangfoldigt civilsamfund gennem deres partnerskaber, hvilket fører til mere bæredygtig finansiering til lokale civilsamfundsaktører i det globale syd. Risikodeling og risikooverførsel skal være en del af dialogen omkring finansieringsmodaliteter.
 - Sikre og understøtte **adgang til langsigtet og fleksibel finansiering af høj kvalitet** til civilsamfundsaktører i overensstemmelse med Danmarks forpligtelse ift. OECD DAC-anbefalingen vedr. 'Enabling Civil Society in Development Cooperation and Humanitarian Assistance'. Det omfatter den støtte, Danmark yder gennem sine strategiske partnerskaber med danske civilsamfundsorganisationer og civilsamfundsorganisationer i det globale syd, og det omfatter også Danmarks potentiale til at opfordre andre donorer til at arbejde i samme retning.

MÅLSÆTNING 4

DANMARK SKAL

Anvende og fremme en tværministeriel og rettighedsbaseret tilgang baseret på lokale behov og prioriteter, i alle humanitære, udviklings- og diplomatiske indsatser i det globale syd, også når der arbejdes med tvungen migration og fordrivelse, konflikter og klimaforandringer.

DANMARK VIL

- Anerkende og fremme **respekt, beskyttelse og opfyldelse af menneskerettigheder for alle** uden nogen former for diskrimination og især med opmærksomhed på individer i særlig risiko for udsathed og forfølgelse. Desuden skal oprindelige folks rettigheder anerkendes og fremmes som mål i sig selv og som nødvendigt for at skabe effektive og bæredygtige løsninger på konflikter og klimaforandringer.
- Styrke menneskers mulighed for, **kollektivt og individuelt, at forsvare deres rettigheder og få deres stemme hørt** i forbindelse med beskyttelse og fremme af menneskerettigheder, konfliktløsning, bæredygtig fredsopbygning og klimaindsatser. Dette indebærer især opmærksomhed på kvinder, LGBTIQ+ personer, børn, race-diskriminerede grupper, oprindelige folk, individer med handicap, børn, unge, religiøse minoriteter, internt fordrevne, flygtninge, migranter og andre i særlig risiko for udsathed, forfølgelse og diskrimination. Derudover skal en intersektionel tilgang til deltagelse i beslutningsprocesser og i implementeringen af politikker og programmer sikres.
- Implementere sin **Nationale Handlingsplan for Kvinder, Fred og Sikkerhed 2020-2024** ved at integrere perspektiver fra civilsamfund i Danmark og det globale syd, samt mainstreame FN's Sikkerhedsrådsresolution 1325 i de udenrigspolitiske prioriteringer.
- Sikre, at humanitære indsatser og udviklingsindsatser overholder **globale standarder, principper og juridiske aftaler**, herunder internationale menneskerettighedstraktater og standarder, Flygtningekonventionen, de humanitære principper, en menneskerettighedsbaseret tilgang samt forpligtelserne i 'Core Humanitarian Standard' (CHS), princippet om 'Free, Prior and Informed Consent' (FPIC), 'Do No Harm'-princippet og princippet om, at ingen må lades i stikken (Leave No One Behind).
- Fremme et nærhedsprincip ved at **decentralisere beslutningstagning til lokalt niveau i det globale syd**, herunder at lette adgangen for både formelle og uformelle lokale aktører til finansiering og sikre, at finansiering og programdesign er baseret på lokale behov og prioriteter.
- Arbejde for at sikre, at **klimaløsninger, der fremmes i dansk udviklingsamarbejde,**

er forankret i demokratiske processer samt bidrager til at opfylde menneskerettighederne. Dette skal afspejles i centrale politiske aftaler og rammer for klima og natur, som f.eks. Udenrigsministeriets 'Aid Management Guidelines', bilaterale lande-programmer og partnerskabsaftaler samt i de årlige afrapporteringer til Folketinget fra ministeren for udviklingssamarbejde og klima-, energi- og forsyningsministeren.

- Fremme transformative klimaindsatser, der muliggør **systemisk forandring**. I udviklingssamarbejdet bør klimaindsatser altid have social retfærdighed og fattigdomsbekæmpelse som en del af målet.
- Være fortalere for en **global menneskerettighedsbaseret tilgang til den grønne omstilling** gennem bilateralt og multilateralt klima- og miljødiplomati. Dette indebærer kravet om, at alle globale klimafinansieringsmekanismer overholder internationale menneskerettighedskonventioner og standarder gennem passende sikkerhedsforanstaltninger, og at EU's nationalt bestemte bidrag (NDC'er) forpligter medlemslandene til at respektere, beskytte og opfylde menneskerettighederne.
- Anvende og fremme en **menneskerettighedsbaseret tilgang i internationalt samarbejde i arbejdet med klima, tvangsfordrivelse og migration**. Det skal omfatte at opfordre til øget fokus på og arbejde med sammenhængen mellem klimaforandringer og tvangsfordrivelse gennem en holistisk tilgang med fokus på bagvedliggende årsager uden geografisk eller politisk begrænsning. Danmarks indsats for at forebygge tvangsfordrivelse og håndtere klimakrisen skal anerkende og fremme retten til fri bevægelighed, beskytte rettigheder for individer, der bevæger sig på irregulære ruter, såvel som retten til at søge asyl i overensstemmelse med flygtningekonventionen og international menneskerettighedslov, samt SRSR.
- Opfordre til at fremme **best practices fra Nexus mellem udviklingsamarbejde, humanitær bistand og fredsarbejde** (HDP Nexus) med henblik på at adressere de bagvedliggende årsager til sårbarhed og risici i områder præget af skrøbelighed, konflikt og klimaforandringer. HDP-Nexus skal operationaliseres gennem adaptive management, som kan respondere på risici og tendenser med henblik på effektivt at imødekomme lokale behov.
- Anerkende **værdien af lokalsamfundets deltagelse og en bottom up-tilgang** i forbindelse med HDP-nexus både generelt og med henblik på at sikre bæredygtige løsninger til langsigtet konfliktforebyggelse.
- Sikre, at al støtte til **migrations- og grænsekontrol gennem udviklingsbistanden sker i overensstemmelse med principperne for bistandseffektivitet, har en udviklingseffekt samt er baseret på og overholder menneskerettighederne**. Udgangspunktet bør altid være at anvende en 'Do No Harm'-tilgang og at sikre, at ingen overføres af midler, ressourcer og kapaciteter efterfølgende bruges på en måde eller med et formål, der modarbejder disse tilgange og principper. Det gælder også for udviklingsbistand gennem EU og multilaterale systemer.

GLOBALT FOKUS

Udgivet af Globalt Fokus, 2022
www.globaltfokus.dk

Layout: Maja Wesnæs
Foto: Wildpixel, www.istockphoto.com